

Právní problematika v psychiatrii

Hospitalizace

- Dobrovolná – s písemným informovaným souhlasem pac.
- Nedobrovolná – bez souhlasu pac., avšak s písemným souhlasem soudu
- „Negativní reverz“ - informovaný nesouhlas, odmítnutí doporučované zdravotní péče - hosp., léčebného postupu - v písemné formě

Indikace k nedobrovolné hospitalizaci

zákon č. 372/2011 Sb. (zákon o zdravotních službách, resp. 38, 40)

1. Pacienta lze bez jeho souhlasu nebo v případě nezletilého pacienta nebo pacienta zbaveného způsobilosti k právním úkonům bez souhlasu zákonného zástupce hospitalizovat, jestliže mu:

A)

1. **bylo pravomocným rozhodnutím soudu uloženo ochranné léčení formou lůžkové péče,**
2. je nařízena izolace, karanténa nebo léčení podle zákona o ochraně veřejného zdraví,
3. **je podle trestního řádu nebo občanského soudního řádu nařízeno vyšetření zdravotního stavu,**

B)

ohrožuje **bezprostředně a závažným způsobem** **sebe nebo své okolí** a jeví **známky duševní poruchy** nebo touto poruchou trpí nebo je **pod vlivem návykové látky**, pokud hrozbu pro pacienta nebo jeho okolí nelze odvrátit jinak, nebo

C)

jeho zdravotní stav vyžaduje poskytnutí neodkladné péče a zároveň neumožňuje, aby vyslovil souhlas

2. Nezletilého pacienta nebo pacienta zbaveného způsobilosti k právním úkonům lze bez souhlasu zákonného zástupce hospitalizovat též v případě, jde-li o **podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání.**

Léčba bez souhlasu

Dle zákona č. 372/2011 Sb. 40, odst. 3:

Pacientovi lze bez jeho souhlasu poskytnout **pouze neodkladnou péči** v případě

- a) kdy zdravotní stav neumožňuje pacientovi tento souhlas vyslovit; tím není dotčeno dříve vyslovené přání podle 36, nebo
- b) léčby **vážné duševní poruchy**, pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se **vší pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta.**

Neodkladná péče

- Neodkladná péče, jejímž účelem je zamezit nebo omezit vznik náhlých stavů, které bezprostředně ohrožují život nebo by mohly vést k náhlé smrti nebo vážnému ohrožení zdraví, nebo způsobují náhlou nebo intenzivní bolest nebo náhlé změny chování pacienta, který ohrožuje sebe nebo své okolí.

4. Nezletilému pacientovi nebo pacientovi zbavenému způsobilosti k právním úkonům lze poskytnout neodkladnou péči bez souhlasu zákonného zástupce,

- a) jde-li o případy podle odstavce 3 písm. b), tj. vážná duševní porucha, pokud by v důsledku jejího neléčení došlo se vší pravděpodobností k vážnému poškození zdraví pacienta.
- b) jde-li o zdravotní služby nezbytné k záchraně života nebo zamezení vážného poškození zdraví, nebo
- c) pokud je u něj podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání.

Dle 40 téhož zákona:

Převzetí nemocného bez jeho písemného souhlasu do ústavní péče z důvodů uvedených v 38 odst. 1 písm. b) a c); je zdravotnické zařízení povinno **do 24 hodin oznámit** soudu, v jehož obvodu má sídlo.

Dále je nutné oznámit, pokud pacient nebo zákonný zástupce pacienta **souhlas odvolal** a nadále existují důvody pro hospitalizaci bez souhlasu, a **dodatečné omezení pacienta**, který byl hospitalizován na základě souhlasu, ve volném pohybu nebo styku s vnějším světem až v průběhu léčení

Převzetí se soudu neoznamuje, jestliže nemocný dodatečně ve lhůtě 24 hodin projevil souhlas s ústavní péčí.

- soud musí usnesením **do sedmi dnů** ode dne, kdy došlo k omezení volného pohybu nebo styku nemocného s okolním světem, rozhodnout o přípustnosti převzetí takového člověka
- ustanovení opatrovníka pro řízení
- toto rozhodnutí učiní po výsledku zadrženého, oš. lékaře, příp. po zvážení dalších důkazů, t.č. bez znaleckého důkazu psychiatrického

- Řízení pokračuje - otázkou přípustnosti dalšího držení občana ve zdravotnickém zařízení
- Ustanovení soudního znalce z oboru psychiatrie, znalecký posudek
- V rozsudku, který musí být vyhlášen **do tří měsíců** od výroku o přípustnosti převzetí, rozhodne soud, zda další držení občana je přípustné a na jak dlouhou dobu
- Rozsudek je platný jeden rok

Příklady...

V kterých modelových případech lze pacienta hospitalizovat bez poskytnutí jeho souhlasu?

Předpokládejte, že pokud to není vysloveně popsáno, pacient nevykazuje známky duševní poruchy ani není intoxikován psychotropní látkou.

1. Pacient je po závažné dopravní nehodě, krvácí a je v bezvědomí.
2. Pacient je po dopravní nehodě, není závažně raněn, odmítá setrvat v nemocnici.
3. Pacient je závažně raněn, desorientován časem, místem a situací, odmítá setrvat v nemocnici.

4. Pacient léčený dlouhodobě pro schizofrenii si ve svém bytě nahlas pouští rádio, přestavuje nábytek, občas vulgárně nadává sousedům, nikdy nikoho fyzicky nenapadl ani se nepokusil o sebevraždu.

5. Pacient s příznaky mánie po nocích chodí po hospodách, pije alkohol, střídá sexuální partnery. Při vyšetření spolupracuje, není agresivní, nikdy nikoho fyzicky nenapadl ani se nepokusil o sebevraždu.

6. Pacient s příznaky mánie po nocích chodí po hospodách, pije alkohol, několikrát již napadl náhodné kolemjdoucí. Rodině vyhrožuje fyzickou likvidací. K vyšetření byl přivezen bezprostředně po napadení své manželky.

Omezovací prostředky

Omezovací prostředky

- Terapeutická a preventivní opatření, která omezují volný pohyb a chování pacienta
- Důvod: závažné projevy PM neklidu ohrožujícího okolí, autoagresivní projevy s bezprostředním rizikem sebepoškození či suicidia
- Smysl: zabránit pac. v sebepoškození, poškození okolních lidí, event. věcí

Omezovací prostředky

(dle zákona 372/2011 Sb., 39)

- a) úchop pacienta zdravotnickými pracovníky nebo jinými osobami k tomu určenými poskytovatelem,
- b) omezení pacienta v pohybu ochrannými pásy nebo kurty,
- c) umístění pacienta v síťovém lůžku,
- d) umístění pacienta v místnosti určené k bezpečnému pohybu,
- e) ochranný kabátek nebo vestu zamezující pohybu horních končetin pacienta,
- f) psychofarmaka, popřípadě jiné léčivé přípravky podávané parenterálně, které jsou vhodné k omezení volného pohybu pacienta při poskytování zdravotních služeb, pokud se nejedná o léčbu na žádost pacienta nebo soustavnou léčbu psychiatr. poruchy

- Rozhoduje vždy lékař – používat co nejméně, co nejkratší dobu
- Pouze u nedobrovolných hosp.
- Pokud pac. hosp. se svým souhlasem– nutné oznámit soudu

Příčetnost versus nepříčetnost

- Příčetný je ten, kdo je subjektivně způsobilý (duševně schopný) být pachatelem trestného činu.
- Nepříčetný je ten, kdo pro duševní poruchu v době činu nemůže buď rozpoznat protiprávnost svého jednání (rozpoznávací schopnost) nebo nemůže své jednání ovládat (ovládací schopnost).

Nepříčetnost

- **Nepříčetnost** (§ 26 tr. z.): Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný.
- **Zmenšená příčetnost** (§ 27 tr. z.): Kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu měl podstatně sníženou schopnost rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání, je zmenšeně příčetný.
- **Duševní poruchou** (§ 123 tr. z.) rozumí mimo duševní poruchy vyplývající z duševní nemoci i hluboká porucha vědomí, mentální retardace, těžká asociální porucha osobnosti nebo jiná těžká duševní nebo sexuální odchylka.

Ochranná opatření

Ochranné léčení

- Zvláštní instituce na ochranu jedince a společnosti
- Doplnuje nebo nahrazuje uložený trest za spáchanou trestnou činnost

Upraveno trestním zákoníkem, tj. zákon č. 40/2009 Sb.:

- pachatel trestný čin spáchal ve stavu vyvolaném duševní poruchou a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný, nebo
- pachatel, který zneužívá návykovou látku, spáchal trestný čin pod jejím vlivem nebo v souvislosti s jejím zneužíváním; ochranné léčení však neuloží, je-li vzhledem k osobě pachatele zřejmé, že jeho účelu nelze dosáhnout.
- Ochranné léčení může soud uložit i vedle trestu anebo při upuštění od potrestání.

Ochranné léčení

- *lze dle 99 tr. z. uložit pachateli jakéhokoli tr. činu (v případě nepřičetnosti „činu jinak trestného“)* s duševní poruchou.

Zabezpečovací detence

- Lze uložit dle § 100 tr. zákoníku pachateli, u nějž ochranné léčení není dostatečnou ochranou společnosti.
- Ovšem zabezpečovací detence lze uložit v případě snížené přičetnosti jen pachateli zločinu (úmyslný tr. čin, kde je pachatel ohrožen více než 5 lety odnětí svobody); v případě nepřičetnosti jen pachateli zvlášt' závažného zločinu (kde je pachatel ohrožen nejméně 10 lety odnětí svobody);

Zabezpečovací detence

- Jedná se ve své podstatě o ochrannou léčbu, která je vykonávána ve střeženém zařízení vězeňské služby.
- Nejedná se tedy o věznici, ale o zdravotnické zařízení, které je spravováno vězeňskou službou a v němž platí taková bezpečnostní opatření, která znemožní odsouzeným jejich útěk.

Zabezpečovací detence

- tzv. „protitoxikomanickou a protialkoholní“ zabezpečovací detenci lze uložit jen *„pachateli, který se oddává zneužívání návykové látky, znovu spáchal zvlášť závažný zločin, ač již byl pro zvlášť závažný zločin spáchaný pod vlivem návykové látky nebo v souvislosti s jejím zneužíváním odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nejméně na 2 léta, a nelze očekávat, že by bylo možné dosáhnout uložením ochranného léčení dostatečné ochrany společnosti, s přihlédnutím k postoji pachatele k ochrannému léčení.“*
- *Novelizací tr. Zákoníku lze od 1. 1. 2012 zabezpečovací detenci uložit i bez těchto podmínek pacientovi v ústavním ochranném léčení v případě, že to neplní svůj účel nebo nezajišťuje dostatečnou ochranu společnosti, zejm. když pacient utekl ze zdravotnického zařízení, užil násilí vůči osobám, odmítá doporučené postupy nebo jinak projevil negativní postoj k léčení.*

Typy OL

- protialkoholní a protitoxikomanická,
 - psychiatrická
 - sexuologická
 - kombinovaná OL
-
- Forma ústavní a ambulantní
 - Ústavní je vykonávána v psychiatrických nemocnicích (dříve léčebnách).
 - Ambulantní znamená pravidelné kontroly v PA určené soudem.

Nebezpečnost pobytu na svobodě

- je judikaturou definována jako vysoká pravděpodobnost opakování protiprávního jednání v důsledku zjištěné duševní poruchy a je jednou z podmínek uložení ochranného léčení (vč. ambulantního) nebo zabezpečovací detence (s výjimkou činů spáchaných v souvislosti s užíváním návykové látky, kde jedinou podmínkou je čin spáchaný v souvislosti s užíváním návykové látky).

Kdy ochranné léčení již splnilo svůj účel?

- Důvodem musí být, že již pominula nebezpečnost pobytu na svobodě, tedy že již není vysoká pravděpodobnost opakování protiprávního jednání v důsledku duševní poruchy.
- I v případě přeměny OL na ambulantní musí trvat nebezpečnost pobytu na svobodě (tato nebezpečnost bude dostatečně eliminována OL ambulantním).

Ukončení OL

- O propuštění z ochranného léčení rozhoduje soud, obvykle s přihlédnutím ke znaleckému posudku.
- OL trvá, dokud to vyžaduje jeho účel, nejdéle však dvě léta; nebude-li v této době léčba ukončena, rozhodne soud před skončením této doby o jejím prodloužení, a to i opakovaně, vždy však nejdéle o další dvě léta; jinak rozhodne o propuštění z ochranného léčení.
- OL může být ukončena, zjistí-li se, že neplní svůj účel – u návykových látek

Zabezpečovací detence

- ZD trvá, pokud to vyžaduje ochrana společnosti. Soud nejméně jednou za 12 měsíců a u mladistvých jednou za 6 měsíců přezkoumá, zda důvody pro její další pokračování ještě trvají.
- ZD může soud změnit dodatečně na ústavní OL, pominou-li důvody, pro něž byla uložena, a jsou současně splněny podmínky pro ústavní ochranné léčení.

Svéprávnost

(od 1.1.2014, dříve způsobilost k právním úkonům)

- Upraveno novým Občanským zákoníkem, tj. zákon č. 89/2012 Sb.
- *Je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem (15).*
- *Každá svéprávná osoba má rozum průměrného člověka i schopnost užívat jej s běžnou péčí a opatrností a že to každý od ní může v právním styku důvodně očekávat (4).*
- *Svéprávnosti se nikdo nemůže vzdát ani zčásti (16).*
- *Omezit svéprávnost člověka může jen soud (56).*

- *Plně svéprávným se člověk stává zletilostí, tj. dovršením 18. roku (§ 30).*
- *Mezi 16–18 rokem lze nabýt svéprávnosti uzavřením manželství nebo ji může soud přiznat nezletilému, který osvědčí schopnost sám se živit a obstarat si své záležitosti.*
- *Nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, je způsobilý k právním jednáním co do povahy přiměřeným rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku (§ 31).*

- *Každý člověk odpovídá za své jednání, je-li s to posoudit je a ovládnout. Kdo se vlastní vinou přivede do stavu, v němž by jinak za své jednání odpovědný nebyl, odpovídá za jednání v tomto stavu učiněná (24).*

Důvod omezení svéprávnosti dle OZ

- *K omezení svéprávnosti lze přistoupit jen v zájmu člověka, jehož se to týká (§ 55).*
- *Omezit svéprávnost člověka lze jen tehdy, hrozila-li by mu jinak závažná újma (§ 55).*
- *Soud může omezit svéprávnost člověka v rozsahu, v jakém člověk není pro duševní poruchu, která není jen přechodná, schopen právně jednat (§ 57).*

Proces omezení svéprávnosti

- *Od 1.1. 2014 upravuje Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dříve občanský soudní řád)*
- *Soud vymezí rozsah, v jakém způsobilost člověka samostatně právně jednat omezil, a popřípadě dobu, po kterou účinky omezení trvají.*
- *V rozhodnutí o omezení svéprávnosti jmenuje soud člověku opatrovníka. Při výběru opatrovníka přihlédnou soud k přáním opatrovance, k jeho potřebě i k podnětům osob opatrovanci blízkých, sledují-li jeho prospěch, a dbá, aby výběrem opatrovníka nezaložil nedůvěru opatrovance k opatrovníkovi*

- *Změní-li se okolnosti, soud své rozhodnutí bezodkladně změní nebo zruší (60 OZ).*
- *Soud může svéprávnost omezit v souvislosti s určitou záležitostí na dobu nutnou pro její vyřízení... **nejdéle však na tři roky;***
- *Je-li zjevné, že se stav člověka v této době nezlepší, může soud svéprávnost omezit na dobu delší, **nejdéle však na pět let.***
- *Uplynutím doby právní účinky omezení zanikají, pokud soud do té doby nezahájí řízení o prodloužení doby omezení (59 OZ).*

- Návrh na zahájení řízení může podat státní orgán, zdravotnické zařízení, orgány sociální péče, procesně způsobilá osoba
- Předseda senátu ustanoví opatrovníka pro řízení, nemusí být totožný s opatrovníkem, který se stane zákonným zástupcem na základě rozhodnutí soudu.
- Zahájení řízení, výslech vyšetřovaného, znalecký posudek

- Od výslechu vyšetřovaného může soud upustit, nelze-li tento výslech provést vůbec nebo bez újmy pro zdravotní stav vyšetřovaného.
- O zdravotním stavu vyšetřovaného vyslechně soud vždy znalce. Na návrh znalce může soud nařídit, aby vyšetřovaný byl po dobu nejvýše 4 týdnů vyšetřován ve zdravotnickém zařízení, jestliže je to nezbytně třeba k vyšetření zdravotního stavu.

Funkce opatrovníka

- ochrana práv a zájmů člověka omezeného ve svéprávnosti
- příbuzný, jiná vhodná osoba, event. opatrovník veřejný, např. Centrum sociální péče a ošetrovatelské pomoci, úřad městské části

Neplatnost právního jednání dle nového OZ

- *Není-li osoba plně svéprávná, je neplatné právní jednání, ke kterému není způsobilá.*
- *Neplatné je i právní jednání osoby jednající v duševní poruše, která ji činí neschopnou právně jednat (581 OZ).*
- *Na právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné (574 OZ).*

- Svěprávnost je občansko-právní pojem; nesouvisí s trestně-právním pojmem příčetnost.
- Příčetnost (a z toho plynoucí trestní odpovědnost) je posuzována v trestním řízení pro každý trestný čin bez ohledu na svěprávnost.

Způsobilost k řízení motorového vozidla

- Upravuje zákon č. 297/2011 Sb.
- nově 89a (účinný od 1.1.2012)

„Lékař, který zjistí, že žadatel o řidičské oprávnění nebo držitel řidičského oprávnění je zdravotně způsobilý k řízení motorových vozidel s podmínkou nebo není zdravotně způsobilý k řízení motorových vozidel, je povinen o této skutečnosti neprodleně informovat obecní úřad obce s rozšířenou působností příslušný podle obvyklého bydliště nebo místa studia žadatele o řidičské oprávnění nebo držitele řidičského oprávnění.“

- Dle vyhl. MZ č. 277/2004 Sb. o zdravotní způsobilosti k řízení MV (novelizovaná vyhláškou č. 72/2011 Sb.) způsobilost vylučují zejména:
- závislosti, opakované intoxikace, zneužívání látek nebo pravidelné užívání látek (léčiv) snižujících bezpečné řízení; (Za bezpečné abstinční období se považuje nezpochybněná a trvalá abstinence trvající alespoň 1 rok, která se dle vyhlášky prokáže příslušným odborným lékařem.)
- demence, amnestický syndrom, organické poruchy,
- schizofrenie, schizoafektivní poruchy a jiné psychotické poruchy ve stadiu akutním, při znovuobjevení příznaků dané nemoci a při jejich přetrvávání;
- mentální retardace;
- pervazivní vývojové poruchy

- Hlášení se posílá posuzujícímu lékaři (PL) a úřadu s rozšířenou působností (obecní úřad)
- Přezkoumání posuzujícím lékařem (PL), event. odborné vyšetření

**Posuzování zdravotní
způsobilosti k držení zbrojního
průkazu**

Zákon č. 229/2016 Sb. - novela zákona o zbraních

- Původní zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o zbraních)
- Novela přináší nové resp. doplněné povinnosti lékařům/poskytovatelům zdravotních služeb.

Dle 20a:

- Každý lékař, který v rámci poskytování zdravotních služeb zjistí nebo nabude důvodné podezření, že pacient trpí nemocí, vadou nebo stavem, které vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost podle tohoto zákona, **je oprávněn u příslušného útvaru policie ověřit**, zda je taková osoba držitelem zbrojního průkazu; příslušný útvar policie tyto údaje lékaři sdělí bez zbytečného odkladu.
- V případě zjištění, že taková osoba je držitelem zbrojního průkazu, lékař podle věty první oznámí tuto skutečnost bez zbytečného odkladu poskytovateli zdravotních služeb příslušnému k vydání posudku o zdravotní způsobilosti, pokud je mu znám.

- V případě, že lékař zjistí u pacienta, který je držitelem zbrojního průkazu, pokud je mu tato skutečnost známa, změnu zdravotního stavu, která může představovat v souvislosti s nakládáním se zbraní přímé ohrožení života nebo zdraví, oznámí tuto skutečnost bez zbytečného odkladu:
- poskytovateli zdravotních služeb příslušnému k vydání posudku o zdravotní způsobilosti, pokud je mu znám,
- **a uvědomí policii.**

- Existuje-li důvodné podezření, že u držitele zbrojního průkazu došlo ke změně zdravotního stavu, která by mohla mít za následek ztrátu jeho zdravotní způsobilosti, může **příslušný útvar policie** vyzvat držitele zbrojního průkazu, aby se dostavil ke svému posuzujícímu lékaři a podrobil se lékařské prohlídce.
- O výzvě příslušný útvar policie bez zbytečného odkladu informuje posuzujícího lékaře a sdělí mu důvody důvodného podezření. Držitel zbrojního průkazu je povinen se nejpozději do 10 pracovních dnů ode dne oznámení výzvy podrobit lékařské prohlídce u posuzujícího lékaře a předložit příslušnému útvaru policie nový posudek o zdravotní způsobilosti bez zbytečného odkladu po jeho převzetí.
- Posuzující lékař a lékař se specializací v příslušném oboru zajišťující další potřebná odborná vyšetření jsou povinni lékařskou prohlídku provést a zajistit odborná vyšetření u určeného poskytovatele **bez zbytečného odkladu** poté, kdy se držitel zbrojního průkazu k posuzujícímu lékaři poprvé dostavil. Pokud se držitel zbrojního průkazu k lékařské prohlídce nedostaví nebo se jí odmítne podrobit, posuzující lékař tuto skutečnost oznámí bez zbytečného odkladu příslušnému útvaru policie.

- **Porušení povinnosti lékaře je přestupkem, za který lze uložit pokutu:**

Jestliže lékař neučiní oznámení poskytovateli zdravotních služeb příslušnému k vydání posudku o zdravotní způsobilosti nebo neuvědomí policii nebo nezajistí ve stanovené nebo určené lhůtě provedení lékařské prohlídky nebo odborného vyšetření, dopustí se tím přestupku, za který lze uložit pokutu do výše 20 000 Kč.

- Právní úprava zdravotní způsobilosti držení zbraně je tedy obdobná jako k řízení motorových vozidel.
- Prováděcím předpisem je **vyhláška MZ č. 493/2002 Sb., o posuzování zdravotní způsobilosti k vydání nebo platnosti zbrojního průkazu**. Zde jsou vyjmenovány stavy omezující zdravotní způsobilost.

Nemoci, které vylučují zdravotní způsobilost

1. organické duševní poruchy včetně poruch symptomatických s výjimkou postencefalitického syndromu;
2. poruchy duševní a poruchy chování způsobené požíváním psychoaktivních látek (vyjma ojedinělé nekomplikované intoxikace);
3. schizofrenie, poruchy schizotypální a poruchy s bludy;
4. mentální retardace.

Nemoci, které omezují zdravotní způsobilost

1. postencefalitický syndrom;
2. poruchy duševní a poruchy chování:
 - a) poruchy duševní a poruchy chování způsobené požíváním psychoaktivních látek (vyjma ojedinělé nekomplikované akutní intoxikace) v anamnéze;

Poznámka: Posouzení eventuální způsobilosti vyžaduje nejméně tříletou abstinenci od ukončení odvykací léčby a je podmíněno posouzením psychiatra i psychologa.

- b) afektivní poruchy;
- c) závažné neurotické, stresové a somatoformní poruchy, úzkostné a fobické poruchy, poruchy přizpůsobení;
- d) poruchy osobnosti a chování;
- e) závažné syndromy poruch chování spojené s fyziologickými poruchami a somatickými faktory;

Nemoci, které omezují zdravotní způsobilost

f) poruchy v oblasti struktury a dynamiky osobnosti:

- poruchy pozornosti u déletrvající zátěže;
- poruchy psychomotoriky;
- poruchy v oblasti vnímání, myšlení, paměti, rozhodování;
- poruchy emocí: - sklon k patickým úzkostným reakcím, - nezvládaná agresivita, automutilace, hostilita, destruktivita či nezvládané sebedestruktivní sklony, - explozivita, impulzivita aj.;
- poruchy sociálního přizpůsobení: - sklon k přestupování norem, předpisů a zákonů, - opakující se konflikty s autoritami, - sklon k vyvolávání konfliktů s druhými aj.;
- poruchy sebehodnocení: narušené schopnosti přiměřeně hodnotit své tělesné a psychické možnosti (např. sebepřeceňování, nadměrný sklon riskovat a předvádět se aj.),
- narušená schopnost řídit se v jednání principem reality a předvídat vývoj sociálních situací a důsledků vlastního jednání;

Nemoci, které omezují zdravotní způsobilost

3. organická onemocnění s psychopatologickou symptomatologií;
4. snížená úroveň intelektu.

Děkuji za pozornost!